

HAKA

Eesti Hariduse
Kvaliteediagentuur

Täienduskoolituse kvaliteedihindamise mudelid 2019-2023

Kaija Kumpas-Lenk
Heli Mattisen

2023

Sisukord

Saateks.....	3
Kvaliteedihindamise mudelid 2019-2023	6
Veebilehtede lävendipõhine hindamine.....	7
Õppe kvaliteedi lävendipõhine hindamine.....	11
Õppekavarühma kvaliteedi hindamine	16
Kokkuvõte.....	19
Ettepanekud edaspidiseks.....	20
Lisa 1. 2021 veebilehtede hindamise mudel.....	23

Saateks

Täienduskoolituste kvaliteedi edendamiseks ja täiskasvanute koolituse seaduse (TäKS) nõuete tõhusamaks täitmiseks andis Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) Eesti Hariduse Kvaliteediagentuurile (HAKA) 2018. aastal ülesande töötada välja täienduskoolituse kvaliteedi edendamise süsteem. Süsteemi väljatöötamise peamiseks eesmärgiks oli motiveerida koolitusasutusi seadust täitma ja pakkuma koolitusi, mis oleksid kvaliteetsed, vastaksid õppija vajadustele ning tööturu ootustele.

Kvaliteedi edendamise süsteemi väljatöötamiseks viisime esmalt läbi uuringu, milles analüüsisime 140 täienduskoolitusasutust. Uuringust selgus, et pakutavate koolituse kvaliteet on seinast sein. Peamisteks kitsaskohtadeks on ebaühtlase kvaliteediga õppekavad ja seadusest tulenevaid nõudeid info avaldamise osas täidetakse valikuliselt. Paljud intervjueeritud täienduskoolitusasutuse esindajad nägid aga vajadust sisuliste kvaliteedinõuete ja kriitilise kõrvalpilgu järele ([Kumpas-Lenk jt, 2020](#)).

Seejärel kutsus HAKA ellu täienduskoolituse [nõukoja](#), kuhu kuuluvad nii riigi, täienduskoolituste suurtellijate kui ka koolitusasutuste katusorganisatsioonide esindajad. Nõukoja eesmärgiks on toetada täienduskoolituse kvaliteedi edendamise süsteemi väljatöötamist. Lisaks nõukojale moodustas HAKA täienduskoolituse valdkonnaekspertidest töörühma, kelle ülesandeks sai kvaliteedihindamise mudeli väljatöötamine. 2019 mai alguseks töötas töörühm välja [kvaliteedimärgi](#) kontseptsiooni, mille eesmärgiks oli välishindamise kaudu motiveerida täienduskoolitusasutusi pakkuma kvaliteetsset täienduskoolitust. Kvaliteedimärk hõlmas terviklikku lahendust, mis toetas asutuse arengut ja sisaldas tegevusi nagu eneseanalüüsi koostamine täienduskoolitusasutuse poolt, koolitused/konsultatsioonid, välishindamine ja sellega kaasnevalt ekspertide soovitusel kvaliteedi edendamiseks ning arengu järjepidevuse toetamine kvaliteediseminaridel.

7. mail 2019 toimus Täienduskoolituse nõukoja ja töörühma kohtumine, kus arutati nõukoja liikmete tagasisidet täienduskoolituse kvaliteedimärgi kontseptsioonile. Arutelust selgus, et loodud kvaliteedimärk ja selle meetodika

kõnetab tänases täienduskoolituse turusituatsioonis pigem edukaid täienduskoolitusasutusi ehk väga väikest osa turust. Samuti toodi välja, et selge vajadus on süsteemi järele, mis hõlmaks suuremat ringi täienduskoolitusasutusi, kes on oma kvaliteedis pigem keskmised, toimivad aktiivselt ja osalevad riigihangetes. Nõukojas toimunud arutelust lähtuvalt oli selge, et esmane lähteülesanne vajab täpsemat fookust, et vastata turu hetkevajadustele. Seega otsustati mitte edasi liikuda kvaliteedimärgi kontseptsiooniga. Kuna HTM on kvaliteedi edendamise projekti tellija, siis lähteülesande kokkuleppimiseks kohtus EKKA 23. mail HTM-s nii Täiskasvanuhariduse osakonna, Välishindamisosakonna kui ka Õigusosakonna esindajatega.

Kahe kohtumise tulemusena jõuti järeldusele, et HTM järelevalve tegevuste ja kvaliteedimärgi vahel on selge tühimik, mis vajab täitmist – ehk kuidas toetada neid täienduskoolitusasutusi kvaliteedi tagamisel, kes on EHIS-es ja osalevad riigihangetel. Sellest tulenevalt täpsustati lähteülesande probleemipüstitust ja ootusi hindamisele.

Täpsustatud lähteülesanne

Probleem: Olemasolevate andmete põhjal on selgunud, et Eesti Vabariigis on kriitiliselt suur hulk täienduskoolitusasutusi, kelle poolt pakutav täienduskoolitus ei ole piisava kvaliteediga, et rahuldada tellijate/õppijate ootusi ja vajadusi. Täna puuduvad riigil hoovad täienduskoolitusasutuste mõjutamiseks, mis oleks vajalik just riigi raha eest pakutavate koolituste puhul.

HTM ootus: Vaja luua kvaliteedi hindamise instrument, millega selgitada olemasolevate pakujate seast välja need, kes suudavad tagada minimaalselt aktsepteeritavat kvaliteeti täiskasvanute koolituse seaduse tähenduses. Minimaalne aktsepteeritav kvaliteet on lävend, mille ületamisel täienduskoolitusasutused saavad ligipääsu osaleda riigihangetel. Lävendipõhise hindamise nõuded ei tohi piirduda vaid dokumentide hindamisega, nagu see kehtivate TÄKS nõuete puhul on valdavalt toimunud. Vaja on läbi viia sisuline hindamine, mis lähtub täiskasvanute koolituse seaduses sätestatud nõuetest ja keskendub esmajoones nende nõuete rakendamise hindamisele. Kvaliteedi

hindamise läbimine on vabatahtlik, kuid ainult kvaliteedihindamise läbinud koolitusasutused saavad õiguse osaleda riigihangetes. Kõigil EHS-esse registreerinud asutustel säilib eelis, et õppijad saavad küsida tulumaksutagastust. Loodava lävendipõhise kvaliteedihindamise maksumus peab olema jõukohane ka väiksematele täienduskoolitusasutustele.

Täpsustatud lähteülesandest ja uuringu tulemustest lähtuvalt töötas töörühm 2019 kevadel välja **lävendipõhise hindamise** mudeli, mis ühelt poolt toetab avaliku raha eest koolituste tellijaid TÄKS nõuete järgimisel ja teiselt poolt annab hinnangu ja tagasiside täienduskoolitusasutustele TÄKS ja täienduskoolituse standardi kvaliteedi põhimõtete rakendamisel. Kuna mudel keskendub seaduse miinimumnõuete täitmise hindamisele, siis nimetatakse seda lävendipõhiseks hindamiseks. Töörühm piloteeris hindamismudelit ja tutvustas uut hindamismudelit ning selle piloodi tulemusi täienduskoolituse nõukojale. Täienduskoolituse nõukoda ja HTM kiitsid lävendipõhise hindamismudeli heaks 2019. suvel. Lisaks avaldas Eesti Töötukassa soovi, et lävendipõhist hindamist võiks läbi viia nende koolituskaardi partnerite hulgas. See oli igati mõistlik, kuna EHS-esse oli tollel hetkel registreeritud üle 1200 asutuse ja kõigi nende hindamine HTM projekti rahade eest polnuks võimalik, seega sai töötukassa soovi toel ka lahendatud valimi probleem – keda hinnata, keda mitte. Kuna töötukassa koolituskaardi partnerid kuuluvad kõik EHS-esse ja töötukassa on suurim koolituste tellija, siis otsustati, et hinnatakse töötukassa koolituskaardi partnereid.

Kvaliteedihindamise mudelid 2019-2023

2019. aastaks töötati välja lävendipõhise hindamise mudel, mis koosneb kahest etapist:

1. veebilehe hindamine: hinnatakse, kas asutuse veebileht sisaldab TäKS-is nõutud teavet;
2. õppe kvaliteedi hindamine: hinnatakse, kas õppekava ja õppe läbiviimine vastavad TäKS-i ja täienduskoolituse standardi nõuetele.

Õppe kvaliteeti hinnatakse vaid nendes täienduskoolitusasutustes, mis on positiivselt läbinud veebilehe hindamise, sest ei ole mõistlik asuda sisulisse hindamisse nendes asutustes, mille veebilehel puudub sisuliseks hindamiseks vajalik info.

Lävendipõhise hindamise tulemusel saab koolitusasutus hinnangu, kas

- Vastab TäKS ja täienduskoolituse standardi nõuetele – lävend on täidetud, kõik hindamiskriteeriumid on saanud positiivse hinnangu.
- Ei vasta TäKS ja täienduskoolituse standardi nõuetele – lävend ei ole täidetud, kui vähemalt üks hindamiskriteerium on saanud negatiivse hinnangu.

2019.aasta sügisel alustasime lävendipõhise hindamisega Eesti Töötukassa koolituskaardi partnerite hulgas. Perioodil 2019 sügis – 2021 suvi hindasime 757 täienduskoolitusasutuse veebilehte. Õppe kvaliteedi hindamisega alustasime 2020. aastal. Perioodil 2020 – 2022 on lävendipõhise hindamise mõlemad etapid läbinud 103 täienduskoolitusasutust.

Kuna sihiks oli välja töötada kvaliteedi edendamise süsteemi eesmärkide saavutamist toetav kvaliteedihindamise mudel, siis oleme algselt välja töötatud lävendipõhise hindamise mudelit lähtuvalt tagasisidest ja tulemuste analüüsist aastate jooksul korduvalt muutnud. Peamiselt oleme muutnud lävendipõhise hindamise teist etappi – õppe kvaliteedi hindamise kriteeriume ja täiustanud hindamise protsessi. Kokku on õppe kvaliteedi hindamisprotsessis tehtud muudatusi kolmel korral (Tabel 2).

Järgnevalt esitame kokkuvõtte sellest, milline on olnud lävendipõhise hindamise mudel erinevatel ajahetkedel, mis on olnud mudeli peamised plussid ja miinused ning rakendamise kulud. Lisaks toome välja veebilehtede hindamise mudeli edasiarenduse, mida kasutasime töötukassa soovil koolituskaardi partneriks soovivate koolitusasutuste eelhindamisel. Lisaks lävendipõhisele kvaliteedihindamise mudelile käsitleme lühidalt ka õppekavarühmapõhise kvaliteedi hindamise mudelit, mida kasutame töötukassa koolituskaardi partnerite hindamisel 2022-2023.

Veebilehtede lävendipõhine hindamine

Lävendipõhise hindamise esimeses etapis, milleks on veebilehtede hindamine, suuri muudatusi aastate jooksul pole olnud. 2019. aastal lepidi kokku hindamise protsess ja 10 hindamiskriteeriumit, mis hõlmasid seadusest tulenevaid info avalikustamise nõudeid. Need hindamiskriteeriumid jäid samaks kuni 2020.aastani. Selle hindamismudeliga hinnati 575 täienduskoostöökoolitusasutust, mis olid antud perioodil töötukassa koolituskaardi partnerid. 2021. aastal otsustas töötukassa teha uue partnerite konkursi. Ennetamaks seda, et töötukassa partneriks saavad asutused, mis on küll registreeritud EHISes, kuid ei täida seaduse miinimumnõudeid info avalikustamise kohta, tellis töötukassa HAKAlt koolituskaardi partneri staatuse taotlejate veebilehtede hindamise, mis kujutas endast algse hindamise edasiarendust. Antud hindamist rahastas töötukassa ja veebilehtede eelhindamise tulemused olid üheks sisendiks, mille alusel töötukassa otsustas, kes saab partneriks või kes mitte. Järgnevas tabelis 1 on toodud mõlema veebilehtede hindamise mudeli kirjeldus, nende tugevused ja nõrkused.

Tabel 1. Veebilehtede hindamine 2019-2021

	Veebilehtede hindamine 2019-2020 HTM	Veebilehtede hindamine 2021 Eesti Töötukassa
Hinnatud asutuste arv	576 asutust	181 asutust
Kriteeriumid	Hinnati <u>10 kriteeriumit</u>	Hinnati 15 kriteeriumit (vt lisa 1)
Hindajad	Veebilehte hindavad kaks eksperti, et kindlustada hinnangu õigsus.	Veebilehte hindavad kaks eksperti, et kindlustada hinnangu õigsus.
Hindamisprotsess üldiselt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koolitusasutused said teavituse, et HAKA hindab kokkulepitud perioodil töötukassa partnerite veebilehti. ➤ HAKA eksperdid hindasid asutuse veebilehel kajastatud informatsiooni (mh eksperdi juhuvalikul kuni 3 õppekava) ➤ Kui veebilehel olev teave vastas nõuetele, st iga hinnatav kriteerium sai positiivse hinnangu, siis liikus asutus edasi õppe kvaliteedi hindamise etappi. ➤ Juhul kui teave nõuetele ei vastanud, anti asutusele 30 päeva aega parandusteks ja veebilehe hindamine toimus uuesti. ➤ Kui kordushindamise järgselt sai asutus taas negatiivse hinnangu, siis otsustas töötukassa kas asutus saab jätkata partnerina ja HTM-I oli võimalik alustada järelevalve. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koolitusasutused said teavituse, et töötukassa partneriks saamise eelduseks on seaduse nõuetele vastava info olemasolu veebilehel ➤ Partneriks soovijad täitsid HAKA hindamisele eelnevalt veebilehe hindamise vormi lisades sellele, lingid kus veebilehe osas on nõutud info leitav. Asutus sai valida ühe õppekava, mis läks hindamisele. ➤ HAKA eksperdid hindasid asutuse veebilehel kajastatud informatsiooni ➤ Kui veebilehel olev teave vastas nõuetele, st iga hinnatav kriteerium sai positiivse hinnangu, siis töötukassa võttis vastu otsuse asutuse partnerluse osas. ➤ Juhul kui teave nõuetele ei vastanud, anti asutusele 5 tööpäeva parandusteks ja veebilehe hindamine toimus uuesti. Peale uue hinnangu saamist võttis töötukassa vastu otsuse asutuse partnerluse osas.
Hindamise keskmine ajakulu asutusele	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Asutustel, mis läbisid esmase hindamise positiivselt, ajakulu ei olnud, kuna mingeid materjale ette valmistada ei tulnud. Ekspertid vaatasid kokkulepitud perioodil asutuse veebilehel olevat infot ja kui kõik oli olemas, sai asutus hindamisaruande koos positiivse hinnanguga. Negatiivse hinnangu saanud asutused pidid lähtuvalt ekspertide tagasisidest täiendama informatsiooni veebilehel. Kui kaua see asutustel aega võttis, pole uurinud, aga võib arvata, et info täiendamiseks veebilehel võib minna umbes 1 päev. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vormi täitmine ca 1 päev. Kui asutus ei läbinud hindamist positiivselt, siis lisandus kordushindamise ajakulu, mis on samuti ca 1 päev.
Hinnanguline ajakulu	6 tundi esmahindamine 4 tundi kordushindamine	5 tundi esmahindamine 3 tundi kordushindamine
Ühe asutuse hindamise kulu	<p>Ühe asutuse</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ esmahindamine 134 eur (2 eksperti) 	<p>Ühe asutuse</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ esmahindamine 110 eur (2 eksperti) ➤ kordushindamine 80 eur (2 eksperti)

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kordushindamine 107 eur (2 eksperti) 	
Plussid	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Süsteemne hindamine andis asutustele esmakordset tagasisidet, kuidas on tagatud seadusega ettenähtud info avalikustamise nõuded. ➤ Kuna selline hindamine oli esmakordne, siis õppisime palju protsessi käigus, nt kuidas üht või teist seaduse nõuet tõlgendada ja hinnata (nt kas Facebook on veebileht või mitte). Saadud õppetundide põhjal täiendasime järjepidevalt hindamise põhimõtteid eesmärgiga muuta hindamine läbipaistvamaks, asutusele sõbralikumaks, nt tagasiside asutustele muutus ühtlasemaks ja põhjalikumaks. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Asutus pidi eelnevalt ise veenduma, et nõuded on täidetud ja lisama hindamisvormi lingid, kus veebilehel on info leitav, see kiirendas hindamisprotsessi, sest ekspert ei pidanud infot veebilehelt otsima. ➤ Kuna hindamiskspertide meeskond oli väike (3 inimest), siis hinnatavate kriteeriumite tõlgendamise osas saavutati ühine arusaam operatiivselt. ➤ Asutused olid motiveeritud hindamisel osalema, sest sellest sõltus, kas saadakse töötukassa partneriks või mitte. ➤ Kordushindamise 5 tööpäevane tähtaeg oli asutustele paranduste sisseviimiseks piisav.
Miinused	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Palju aega kulus ekspertidel info otsimisele veebilehelt, asutuste veebilehed on erinevad, sageli on info veebilehe erinevates alajaotustes laiali. Info otsimist raskendas ka, kuna paljud asutused kasutavad seaduses väljatoodust erinevat sõnavara, mistõttu oli eksperdi ülesanne aru saada, kas info, mis on esitatud on see, mis on seadusega nõutud. ➤ Hindamiskspertide meeskond oli suur (15 inimest), mistõttu võttis lisaaja kriteeriumite tõlgendamise ühtlustamine ja protsessi koordineerimine. ➤ Kordushindamiseks ei ole vaja 30 päeva, asutused viivad parandused veebilehele kiiremini. ➤ Hindamise toimumise teavitusest hoolimata oli asutustele hindamine ootamatu. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Asutused täitsid hindamisvormi ebaühtlaselt (nt õppekava nimi lisamata), mis tähendas, et hindamist ei saanud alustada enne kui vorm oli korrektset täidetud ja see tõstis administratiivset koormust.

Kokkuvõte

Veebilehete hindamine on täiskasvanute koolituse seaduse informatsiooni avalikustamisega seotud nõuete täitmise vastavushindamine, mille läbiviimiseks ei kulu palju aega ja hindamisse ei ole vaja kaasata koolitatava valdkonna eksperdi pädevust. Hindamise läbiviimisega saavad hakkama kõik, kellel on kogemus täienduskoolituse valdkonnas (nt koolitusjuht, koolitaja), põhjalikud infootsimise oskused ja teadmised täiskasvanute koolituse seadusest.

Informatsiooni avalikustamise nõuded ei ole mahukad, mistõttu on asutustel üsna kerge infot veebilehel muuta ja ajakohastada. See ei nõua asutuselt palju aja- ja inimressurssi. Seda näitas ka 2021 aastal läbi viidud veebilehtede eelhindamine, kus asutustele ei valmistanud suuri probleeme 5 tööpäeva jooksul veebilehtedele paranduste sisseviimine.

Veebilehe hindamise kulu sõltub suuresti sellest, kui automaatseks on võimalik hindamisprotsessi teha. Peamine kuluallikas on palgakulu – hindajate töötasu ja hindamisprotsessi koordineerimine.

Ettepanekud edaspidisteks

- Täienduskoolitusasutuste teadlikkus informatsiooni avalikustamise vajalikkusest on üsna madal. **Täienduskoolitusasutustele tuleb senisest enam kommunikeerida seaduse nõuete tähendusi, tausta ja kuidas seaduse nõudeid tõlgendada.**
- **Hindamisprotsessi on võimalik automatiseerida** lastes täienduskoolitusasutustel eeltäita hindamisvorm ja viia esmalt läbi enesehindamine. Soovitav on luua eeltäidetava hindamisvormi veebilahendus, mis protsessi veelgi enam automatiseeriks ja oleks mugav nii koolitusasutustele kui ka hindajatele. Hindamine võiks olla ennetav, mitte tagajärgedega tegelev. Seega tasub kaaluda võimalust, et EHIS-esse saavad vaid need asutused, kes avaldavad oma veebilehel seadusega nõutud ja asjakohast informatsiooni.
- **Info veebilehel on pidevas muutumises.** Veebilehtedel oleva info asjakohasus **vajab süsteemsemat monitoorimist.** Õppe kvaliteeti hindamisel oleme korduvalt kokku puutunud asutustega, mille veebilehel olev info ei vasta näiteks aasta peale hindamist nõuetele. Süsteemne ja riskipõhine info avalikustamise nõuete täitmise ülevaatamine oleks vajalik.
- **Õppijate teadlikkuse tõstmine koolitusvaliku tegemisel.** Õppijate suunal on vaja senisest enam kommunikatsiooni ja selgitust, kuidas targalt koolitusi valida, et koolitus vastaks õppijate vajadusele. Õppijate nõudlikkus koolitusala info olemasolu osas paneb koolitusasutusi olukorda, kus

informatsiooni avalikustamist on vaja läbi mõelda ja kasutada kui turundamise võimalust, mitte kui bürokratlike nõuete täitmise kohustust.

Õppe kvaliteedi lävendipõhine hindamine

Lävendipõhise hindamise teises etapis, milleks on õppe kvaliteedi hindamine, on läbi viidud üsna palju muudatusi. 2020-2022 on testitud kolme hindamismudelit. Peamisteks muudatuste põhjuseks on olnud hindamisel osalenud täienduskoolitusasutuste esindajate, ekspertide, koordinaatorite ja kaasatud osapoolte tagasiside hindamisprotsessile ja kriteeriumitele. Tagasisidest on selgunud, et kriteeriumid on olnud segased, neid on olnud keeruline hinnata ja tõlgendada, protsess on olnud ajamahukas ja ei ole olnud osapooltele piisavalt läbipaistev ja paindlik, ekspertide ettevalmistus ja abimaterjalid hindamiseks on olnud üks arengukohti, samuti täienduskoolitusasutuste teavitamine, toetamine ja ettevalmistus hindamiseks. Kuna lävendipõhine kvaliteedihindamise protsess on uus täienduskoolitusmaastikul, siis õppisime pidevalt protsessi käigus ja sellest tulenevalt on hindamist pidevalt täiustatud. Põhjalikum tagasiside analüüs viidi läbi peale mudeli II põhjal teostatud hindamisi ja neid tulemusi saab lugeda [„Täienduskoolitusasutuste õppe kvaliteedi hindamise protsessi analüüs: kitsaskohad ja võimalused“](#).

Tabelis 2 on toodud lävendipõhise hindamise II etapis rakendatud õppe kvaliteedi hindamismudeli erinevate arendusversioonide võrdlus, nende tugevused ja nõrkused.

Tabel 2. Lävendipõhine hindamine: Õppe kvaliteedi hindamise mudeli arendus 2020-2022

	Õppe kvaliteedi hindamine I 2020 kevad HTM	Õppe kvaliteedi hindamine II 2020 sügis ja 2021 kevad HTM	Õppe kvaliteedi hindamine III 2021 sügis - 2022 kevad HTM
Hinnatud asutuste arv	29 asutust	42 asutust	32 asutust
Kriteeriumid	Hinnati <u>9 kriteeriumit</u> , neist esimesel kriteeriumil oli 9 alamkriteeriumit.	Hinnati <u>10 kriteeriumit</u>	Hinnati <u>6 kriteeriumit</u>
Hindamiskomisjon	3-5 eksperti. Hindamiskomisjoni kuulub nii õppekava kui hinnatava valdkonna ekspert. Komisjoni tööd toetab HAKA hindamiskoordinaator.	2-5 eksperti. Hindamiskomisjoni kuulub HAKA koordinaator ja valdkonna eksperdid, kellest üks täidab lisaks sekretäri rolli.	2-5 eksperti. Hindamiskomisjoni kuuluvad valdkonna eksperdid, kellest üks täidab lisaks komisjoni juhi rolli. Komisjoni tööd toetab HAKA hindamiskoordinaator.
Hindamisprotsess üldiselt	Asutust teavitati hindamisest. Asutus täitis enesehinnangu küsimustiku õppe läbiviimise kvaliteedi kohta. Õppekavade kvaliteeti asutus ise ei analüüsinud. Komisjon hindas nii valimi õppekavade kui ka õppe läbiviimise kvaliteeti ja otsustas esitatud dokumentide põhjal, kas asutustega on läbi vaja viia hindamiskülastus või mitte. Komisjon andis hinnangud asutusele ja HAKA koordinaator koostas hinnangute põhjal hindamisaruande, mis edastati faktikontrolliks asutusele. Peale seda vormistati hindamiskomisjoni otsus. Asutusele saadeti hindamisotsus ja tagasiside küsimustik hindamise osas.	Asutust teavitati hindamisest. Asutus täitis enesehinnangu küsimustiku õppe läbiviimise kvaliteedi kohta. Õppekavade kvaliteeti asutus ise ei analüüsinud. Komisjon hindas nii valimi õppekavade kui ka õppe läbiviimise kvaliteeti ja otsustas esitatud dokumentide põhjal, kas asutustega on läbi vaja viia hindamiskülastus või mitte. Komisjon koostas hindamisaruande, mille kirjutas kokku komisjoni sekretär. HAKA koordinaator tagasisidestas hindamisaruannet. Valminud aruanne edastati faktikontrolliks asutusele ja seejärel vormistati hindamiskomisjoni otsus. Asutusele saadeti hindamisotsus ja tagasiside küsimustik hindamise osas.	Asutust teavitati hindamisest. Asutus osales hindamise infoseminaril. Asutus täitis elektroonses keskkonnas eneseanalüüsi, mis sisaldas nii õppekavade kui õppe läbiviimise osa. Eksperdid hindasid õppekavu ja eneseanalüüsis saadud infot, viisid läbi hindamisvestluse asutuse esindajatega täpsustava info saamiseks ja koostasid hindamisaruande. Hindamisaruande kirjutas kokku ja komisjoni tööd juhtis komisjoni juht. HAKA koordinaator ja kriitiline sõber andsid hindamisaruandele tagasisidet. Hindamisaruanne edastati faktikontrolliks asutusele ja seejärel vormistati hindamiskomisjoni otsus. Asutusele saadeti hindamisotsus ja tagasiside küsimustik hindamise osas.
Hindamise periood	Varieerus 2,5 kuust kuni 8 kuuni alates asutuse teavitusest kuni hindamisotsuseni.	60 päeva alates asutuse teavitusest kuni hindamisotsuseni	9 nädalat alates asutuse teavitamisest kuni hindamisotsuseni.

Hindamise keskmine ajakulu asutusele	Enesehinnangu küsimustiku täitmiseks kulub ca 2 päeva. Komisjoni ning hindamisaruande kooskõlastamine ja vestlus ekspertidele lisaks 1 päev. Seega asutuse ajakulu ca 3 päeva.	Enesehinnangu küsimustiku täitmiseks kulub ca 2 päeva. Komisjoni ning hindamisaruande kooskõlastamine ja vestlus ekspertidele lisaks 1 päev. Seega asutuse ajakulu ca 3 päeva.	Eneseanalüüsi täitmiseks kulub ca 4 päeva. Komisjoni ning hindamisaruande kooskõlastamine ja vestlus ekspertidele lisaks 1 päev. Seega asutuse ajakulu ca 5 päeva.
Eksperti töö aeg	Eksperti töö aeg on orienteeruvalt 12-20 tundi.	Eksperti töö aeg on 10-14 tundi. Komisjoni sekretäri töö aeg on 14-18 tundi.	Eksperti töö aeg on orienteeruvalt 10 tundi. Komisjoni juhi töö aeg orienteeruvalt 16 tundi.
Hindamise tulemuse otsus	Hindamiskomisjoni otsuse allkirjastab HAKA juhataja	Hindamiskomisjoni otsuse allkirjastab HAKA juhataja	Hindamiskomisjoni otsuse allkirjastab HAKA juhataja
Ühe asutuse hindamise kulu	Hindamiskomisjoni kulu ühe asutuse hindamisel oli 695 eur Sellele lisandus koordinaatorite töötasu (keskmiselt 20 tundi tööd üks asutus) ja hindamiste korraldamise kulud, mille suurusjärk ühe asutuse kohta on 400 eur . KOKKU: 1095 eur	Hindamiskomisjoni kulu ühe asutuse hindamisel oli 605 eur Sellele lisandus koordinaatorite töötasu (keskmiselt 20 tundi tööd üks asutus) ja hindamiste korraldamise kulud, mille suurusjärk ühe asutuse kohta on 400 eur . KOKKU: 1005 eur	Ühe asutuse hindamine: komisjoni juhi tasu 300 eur (bruto); komisjoni liikme tasu 130 eur (bruto). Hindamiskomisjoni kulu ühe asutuse hindamisel oli 726 eur Sellele lisandus koordinaatorite töötasu (keskmiselt 20 tundi tööd üks asutus) ja hindamiste korraldamise kulud, mille suurusjärk ühe asutuse kohta on 400 eur . KOKKU: 1126 eur
Plussid	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Üks komisjon hindas mitut sama valdkonna asutust, mis andis ekspertidele võimaluse kõrvutada erinevaid asutusi ja tagada hinnangute ühtlust. ➤ Hinnatavad asutused pakkusid koolitusi ainult ühes valdkonnas, mistõttu hindamise läbimine andis kinnitust, et nad teevad oma tööd hästi. ➤ Hindamine on paindlik. Komisjoni otsustada on, kas viia läbi hindamiskülastus või mitte. Kui viidi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rohkem vastutust ekspertidele ja selgem rollijaotus. Hindamisaruannet koostab sekretär. HAKA koordinaator on komisjoni liige. Hindamisaruande eeltäitmise ülesanded selgemalt jaotatud ja ootused neile täpsustatud, sh juhendmaterjal, kuidas. ➤ Asutusepõhised ekspertkomisjonid – igale asutusele oma hindamiskomisjon. Aitas ennetada nõrka passiivset rolli ekspertide ja vähendada ekspertide arvu hindamiskomisjonis (keskmiselt 3 eksperti komisjonis). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Protsessi selgem juhtimine. Lepiti kokku poole aasta hindamisgraafik ja protsess asutuse, eksperti ja HAKA vaates. ➤ Kõikide asutustega viidi läbi veebivestlus. ➤ Asutustele viidi enne hindamist läbi infoseminarid hindamisest ja eneseanalüüsi täitmisest. ➤ Asutuse eneseanalüüsi sai täita elektroonses keskkonnas Soho. ➤ Eneseanalüüsi lisandus õppekavade analüüs, et asutus saaks esmalt ise analüüsida ja vajadusel enne

	<p>läbi hindamiskülustus, siis oldi nende kokkuleppimisel paindlik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekspertide koolitus praktilisemaks: pool koolituse ajast olid praktilised ülesanded, et eksperdid saaksid harjutada hindamist. ➤ Komisjoni sekretäridele eraldi koolitus ja täpsustavad suunised, kuidas hindamisaruannet kirjutada. ➤ Hindamiskoordinaatorite regulaarsed kohtumised hindamistel tekkinud küsimuste operatiivseks lahendamiseks ja hinnangute ühtlustamiseks. ➤ Hindamisaruande vormi täiendamine, automaatsed lahendused hinnangutele. 	<p>hindamiskomisjoni hindamist õppekavad korda teha.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hindamiskomisjoni ülesanded ja liikmete rollid täpsustusid. Komisjonil on juht ja hindamiskoordinaator ei ole komisjoni liige. ➤ Hindamiskomisjoni juhtide koolitus. ➤ Koordinaatorite regulaarsed koosolekud ja ühiste kokkulepete kaardistus. ➤ Hindamisaruandele annab tagasisidet 2 HAKA töötajat, et tagada hinnangute ühtsus ja aruannete kvaliteet. ➤ Huvide konflikti temaatika ekspertide töövõtulepingus detailsemalt lahti kirjutatud.
<p>Miinused</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rollijaotus hindamiskomisjonis oli täpsustamata. Ekspersedid alles alustavad täienduskoolituse asutuste hindamistega, varasem kogemus puudub, mistõttu vajasid palju tuge koordinaatorilt. Komisjonis olid kõikidel ekspertidel võrdsed rollid, mistõttu koordinaator sattus olukorda, kus tuli paratamatult komisjoni juhi rolli täita ja ka hindamisaruanne valmis kirjutada. ➤ Hindamisaruande eeltäitmine ekspertide poolt ei toiminud. Lakoonilised vastused, kas nõue täidetud või mitte, ilma 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Paindlik lähenemine hindamisele venitab protsessi nii asutuse kui eksperdi jaoks pikaks. Koosolekute ja intervjuude aegade kokkuleppimine väljakutse. Hindamise aegu soovitakse pool aastat ette teada. ➤ Hindamiskriteeriumite erinev tõlgendamine ja sellest tulenev hindamisaruande korduv muutmine. Erinev lähenemine avaldub nii diskussioonides komisjonis kui ka HAKA tagasisides aruandele. ➤ Kuigi HAKA koordinaator oli komisjoni liige, siis komisjoni tööd juhtides on 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hindamistest selgus, et õppekavarühmiti on kvaliteet kõikum. Positiivne hinnang ei garanteeri kvaliteeti õppekavarühmades, mida pole hinnatud. Hinnatud asutused pakkusid koolitusi mitmes valdkonnas, kuid koolitusasutusi hinnati vaid töötukasse prioriteetsetes valdkondades, samas anti hinnang kogu asutusele. ➤ Hindamisgraafik on hea, kuid töötavale eksperdile liiga tihe. Tuleks kokku leppida mitu hindamist poolaastas.

	<p>põhjendusteta. HAKA ootused ei olnud selged.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Komisjonide koosolekud venisid pikaks, kuna hindamisaruande vormi eeltäitmine oli napp, seega tuli ühiselt läbi arutada hinnangud ja nende põhjendused. Koosolekutel toimus ühine hindama õppimine. Ja see võttis planeeritust palju rohkem aega. Planeerimise faasis oleks pidanud rohkem aega varuma ekspertidele õppimiseks. ➤ Komisjonid olid üsna suured (4-6 eksperti), mistõttu oli juhuseid, kus osad liikmed jäid passiivsesse rolli. Komisjonides oli küll ülesannete jaotus, aga see ei toiminud hästi. ➤ Hindamiskriteeriumite ebaselgus. Osade hindamiskriteeriumite sisu kordas teist, osade puhul ei olnud selge, mis on hindamisel fookuses. ➤ Hindamisaruanne Excelis ja selle täitmine pika analüüsiga ebamugav, samuti lugeda seda keeruline. 	<p>keeruline samas täita ka kriitilise tagasiside andja rolli.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tähtaegadest mitte kinnipidamine. Asutused, koordinaatorid, eksperdid. ➤ Hindamiskomisjoni liikmete ebaühtlane panus. ➤ Korduvhindamine. osad koolitusasutused viisid hindamisperioodil õppekavadesse muudatusi, mistõttu tuli komisjonil aruannet muuta. ➤ Asutused soovisid, et kõik saaksid võimaluse ekspertidega vestelda. ➤ Huvide konflikti põhimõtted osadele ekspertidele ebaselged. ➤ Hindamisaruannete ebaühtlane tase. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osad asutused täidavad eneseanalüüsi pinnapealselt, mis raskendab komisjoni tööd. ➤ Hindamiskesperte ei ole piisavalt, et hinnata üle 30 asutuse poolaastas. ➤ Hindamiskriteeriumite sisustamine piiratud, kuna hinnata tuleb lävendit, mida seadus ette näeb, samas seadus on ajale jalgu jäänud. ➤ Hindamisaruannete ebaühtlane tase.
--	---	---	--

Õppekavarühma kvaliteedi hindamine

2022. aastal pöördus Töötukassa HAKA poole ettepanekuga jätkata töötukassa koolituskaardi partnerite kvaliteedihindamist ning osaleda partnerina töötukassa programmi 2014-2020.3.02.001.01.15-0001 "Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks" tegevuse 2.8 "Tööturukoolituse kvaliteedi parendamine" elluviimisel. Töötukassa soov oli minna õppekavade ja õppe kvaliteedihindamisel rohkem süvitsi, mitte piirduda vastavushindamisega, vaid toetada koolitusasutusi koolituste kvaliteedi edendamisel. Selleks hetkeks oli täiskasvanute koolituse seaduse muudatuste eelnõus kavandatud õppekavarühma põhine vabatahtlik kvaliteedihindamine, mis oleks kohustuslik vaid neile koolitusasutustele, kes soovivad pakkuda ka mikrokvalifikatsiooniõpet. Õppekavarühma põhisest lähenemisest oli huvitatud ka töötukassa, kes samal ajal kujundas uusi koolituste rahastamis põhimõtteid. Seega töötas HAKA töötukassa programmi raames välja õppekavarühma kvaliteedi hindamise mudeli, mille eesmärk oli koolitusasutuste õppekavade ja õppe kvaliteedi edendamine.

Tabel 3: Õppekavarühma kvaliteedi hindamine Eesti Töötukassa tellimusel 2022-2023

Õppekavarühma kvaliteedi hindamine 2022 sügis	Õppekavarühma kvaliteedi hindamine 2023 aasta
28 asutust	plaan hinnata 92 asutust
Hinnati 4 valdkonda, mis jagunes 14 kriteeriumiks.	Hinnatakse 4 valdkonda, mis jaguneb 8 kriteeriumiks
Vähemalt 2 eksperti. Hindamiskomisjoni kuuluvad valdkonna eksperdid, kellest üks täidab lisaks komisjoni juhi rolli. Komisjoni tööd toetab HAKA hindamiskoordinaator.	Vähemalt 2 eksperti. Hindamiskomisjoni kuuluvad valdkonna eksperdid, kellest üks täidab lisaks komisjoni juhi rolli. Komisjoni tööd toetab HAKA hindamiskoordinaator.
Asutust teavitati hindamisest. Asutus osales hindamise infoseminaril. Asutus täitis elektroonses keskkonnas eneseanalüüsi, mis sisaldas nii õppekavade kui õppe läbiviimise osa. Ekspertid hindasid õppekavu ja eneseanalüüsis saadud infot, viisid läbi hindamisvestluse asutuse esindajatega täpsustava info saamiseks ja koostasid hindamisaruande. Hindamisaruande kirjutas kokku ja komisjoni tööd juhtis komisjoni juht. HAKA koordinaator ja kriitiline sõber andsid hindamisaruandele tagasisidet. Hindamisaruanne edastati faktikontrolliks asutusele ja seejärel võttis hindamisnõukogu vastu hindamisotsuse. Asutusele saadeti hindamisotsus ja tagasiside küsimustik hindamise osas.	Asutust teavitati hindamisest. Asutus osales hindamise infoseminaril. Asutus täitis elektroonses keskkonnas eneseanalüüsi, mis sisaldas nii õppekavade kui õppe läbiviimise osa. Ekspertid hindasid õppekavu ja eneseanalüüsis saadud infot, viisid läbi hindamisvestluse asutuse esindajatega täpsustava info saamiseks ja koostasid hindamisaruande. Hindamisaruande kirjutas kokku ja komisjoni tööd juhtis komisjoni juht. HAKA koordinaator ja kriitiline sõber andsid hindamisaruandele tagasisidet. Hindamisaruanne edastati faktikontrolliks asutusele ja seejärel võttis hindamisnõukogu vastu hindamisotsuse. Asutusele saadeti hindamisotsus ja tagasiside küsimustik hindamise osas.
9 nädalat alates asutuse teavitamisest kuni hindamisotsuseni.	9 nädalat alates asutuse teavitamisest kuni hindamisotsuseni.
Eneseanalüüsi täitmiseks kulub ca 4 päeva. Komisjoni ning hindamisaruande	Eneseanalüüsi täitmiseks kulub ca 4 päeva. Komisjoni ning hindamisaruande

kooskõlastamine ja vestlus ekspertidele lisaks 1 päev. Seega asutuse ajakulu ca 5 päeva.	kooskõlastamine ja vestlus ekspertidele lisaks 1 päev. Seega asutuse ajakulu ca 5 päeva.
Eksperti töö aeg on orienteeruvalt 10 tundi Komisjoni juhi töö aeg orienteeruvalt 16 tundi.	Eksperti töö aeg on orienteeruvalt 12 tundi. Komisjoni juhi töö aeg on orienteeruvalt 16 tundi.
Otsuse võtab vastu HAKA täienduskoolituse hindamislõukogu	Otsuse võtab vastu HAKA täienduskoolituse hindamislõukogu
Ühe asutuse hindamine: komisjoni juhi tasu 300 eur (bruto); komisjoni liikme tasu 130 eur (bruto). Hindamiskomisjoni kulu ühe asutuse hindamisel oli 650 eur Sellele lisandus koordinaatorite töötasu (keskmiselt 20 tundi tööd üks asutus) ja hindamiste korraldamise kulud, mille suurusjärk ühe asutuse kohta on 400 eur . KOKKU: 1050 eur	Ühe asutuse hindamine: komisjoni juhi tasu 300 eur (bruto); komisjoni liikme tasu 195 eur (bruto). Hindamiskomisjoni kulu ühe asutuse hindamisel orienteeruvalt 665 eur . Sellele lisandub koordinaatorite töötasu (keskmiselt 20 tundi tööd üks asutus) ja hindamiste korraldamise kulud, mille suurusjärk ühe asutuse kohta on 400 eur . KOKKU: ca 1065 eur
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uus lähenemine hindamisele. Kvaliteeti hinnatakse õppekavarühmas ja eduka hindamise korral on asutusel võimalik saada kvaliteedimärk. Hindamisvaldkonnad ei lähtu enam seaduse miinimumnõudest ehk lävendist ja on keskendunud kõrgema taseme kvaliteedile. ➤ Hinnang antakse hindamisvaldkonnale hindamiskriteeriumite analüüsi põhjal, mis võimaldab nii hindamiskomisjonil kui ka hindamislõukogul paindlikumalt otsuseid langetada st suurem kaalumisisõigus. ➤ Ekspertide valik muutus täpsemaks. Valimisprotsessi lisandus vestlus kandidaatidega ja kodutöö lahendamine. ➤ Ekspertide koolitus on 90% praktiline, hindamise läbi harjutamine. ➤ Asutustele viiakse enne hindamist läbi infoseminar, seda salvestatakse ja need, kes ei saa osaleda, saavad videomaterjali, et valmistuda hindamiseks. ➤ Hindamiste ajagraafik lepitakse ekspertidega pool aastat ette ja asutustega ca 1-2 kuud enne hindamist. ➤ Hindamise juhend ja veebipõhine koolitusmaterjal ekspertidele 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hindamisvaldkonnad ja kriteeriumid ning nende suunised on täpsemad, selgemad ning omavahel sidusad. ➤ Täpsustatud suunised, juhendid ekspertidele, koordinaatoritele ja hindamislõukogu tagasiside, et tagada hindamisaruannete ühtlasem tase. ➤ Igas komisjonis on vähemalt üks erialaekspert. Ekspertide puuduse leevendamiseks on komisjoni võimalik kaasata ka õppekavaekspert, kes ei ole ilmtingimata erialaekspert. ➤ Infoseminaril osalemine on paranenud. Töötukassa aktiivne teavitust ja järelvaadatavuse võimaluse ära kaotamine on tõstnud infoseminaril aktiivselt osalemist. ➤ Asutustele on välja pakutud võimalus saada eneseanalüüsi kirjutamise jooksul tunniajane konsultatsioon. ➤ Töötukassa poolt sai selgelt välja öeldud miks hindamine toimub, mis on selle eesmärk ja pakuti lisaks võimalust hindamisel vabatahtlikult osaleda. ➤ Hindamisjuhend oli enne hindamist nõukogus kinnitatud ➤ Pikaajaline hindamiste ette planeerimine ja asutuste varajane teavitust hindamisest ja selle ajast.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekspertide valiku kodutöö oli suuline ja seda arutati vestlusel. Vestlus võiks jääda, kuid kodutöö võiks olla kirjalik, sest hilisemas hindamisprotsessis on selgunud, et hindamisaruande kirjutamine on jätkuvalt paljudele väljakutse. ➤ Tihedast hindamisgraafikust tulenevalt ei koolitatud komisjoni juhte eraldi, seda oleks 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kordushindamist ei toimu. ➤ Ekspertide nappus.

<p>vaja, et hindamisaruanded oleksid kvaliteetsemad.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekspertide nappus. Mõningaid spetsiifilisi õppekavu ei saa hinnata, kuna puuduvad eksperdid, kellel ei ole huvide konflikti. ➤ Asutustega tasub hindamine veel varem kokku leppida (vähemalt pool aastat ette), sest sügisel on koolituste kõrghooaeg. Samuti tuleb jälgida, et hindamised ei langeks pühade aega. ➤ Asutuste osalemine infoseminaril napp. Asutuste infoseminari võiks ette salvestada ja pakkuda enne hindamist või eneseanalüüsi kirjutamise ajal konsultatsiooni võimalust. ➤ Osad hindamiskriteeriumid kordavad üksteist ja osad suunised ei haaku kriteeriumitega. Osad valdkonnad on sisustamata. ➤ Hindamisprotsess on äärmiselt tihe, pingeline, ajalist lõtku kuupäevade muutmiseks pole. Kui asutus esitab eneseanalüüsi hiljem kui ette nähtud, siis kogu protsess kannatab. ➤ Kommunikatsioon hindamisest. Infokirjad ja seminarid ei ole olnud piisavad, on vaja laiemalt kommunikeerida millega tegu ja mis saab kui hindamist ei läbita. ➤ Hindamisaruannete ebaühtlane tase. ➤ Kordushindamist ei toimu. ➤ Juhendi kinnitamine venis, hindamisega alustati enne, kui hindamise protseduur oli fikseeritud. 	
---	--

Töötukassa koolituskaardi partnerite õppekavarühmade kvaliteedi hindamise tulemuste ja tajutud mõju analüüs on kavandatud 2023. aasta varasügisesse. Täiskasvanute koolituse seaduse muudatuste jõustumisel saab õppekavarühma kvaliteedi hindamise senist kogemust, analüüsi ja sellest tuletatud järeldusi kasutada täienduskoolituse hindamismudeli väljatöötamiseks, mis vastab seaduses sätestatule.

Kokkuvõte

Õppe kvaliteedi hindamine aitab välja selgitada, kuivõrd koolitusasutuse õppekava(d) ja õppe kvaliteet vastab seaduse nõuetele ja HAKA hindamisnõukogu poolt kinnitatud kvaliteedikriteeriumitele. Kuna tegemist on hindamisega, mis eeldab teadmisi õppekavadest ja hinnatavast koolituse valdkonnast, siis kaasatakse hindamisse valdkonna eksperte. Ekspertidest moodustatud hindamiskomisjonid annavad tagasisidet selle kohta, kui realistlikud, asja- ja ajakohased on õppekavad, kuidas õppe keskkond toetab kvaliteetse õppe läbiviimist, kas koolitajatel on piisav kompetents koolituste läbiviimiseks ja oskused õppijate toetamiseks. Õppe kvaliteedi hindamine tervikuna näitab, kas koolitusasutusel on võimekus pakkuda kvaliteetseid ja seaduse nõuete kohaseid koolitusi, mis vastavad õppija vajadustele ning tööturu ootustele.

Õppe kvaliteedi hindamine on suhteliselt ajakulukas. Ühe asutuse hindamine, mis sisaldab asutuse eneseanalüüsi koostamist, ekspertide tööd materjalidega, hindamisvestlust asutuse esindajatega ning hindamisaruande kirjutamist, kestab keskmiselt kaks kuud.

Õppe kvaliteedi hindamine eeldab põhjalikku koordineerimist ja ettevalmistust. Tuleb leppida kokku hindamiskriteeriumid ja suunised, kuidas üht või teist seaduse nõuet tõlgendatakse. Samuti tuleb välja töötada hindamise meetodika, protsess ja põhimõtted, millest hindamisel lähtutakse. Olulise tähtsusega on leida kompetentsed eksperdid, kes asutusi hindama hakkavad, neid koolitada ja juhendada hindamisprotsessis. Sama oluline on asutuste teavitamine ja hindamiseks ettevalmistus, et asutustele oleks selge, mida ja kuidas ja kuna hinnatakse ning mis väärtust hindamisel osalemine loob. Hindamisprotsessi sujuvaks ja kvaliteetseks haldamiseks on vaja koordinaatoreid ja protsessi juhti. Hindamisse on kaasatud palju osapooli ja hindamine on üsna mahukas ning nüansirikas, mistõttu ühtse arusaama ja kvaliteedi tagamine selles protsessis on võtmetähtsusega, et hindamisest sündiv kasu pakuks lisaväärtust ja toetaks kvaliteedi edendamist täienduskoolitusasutuses. See on olnud ka peamiseks põhjuseks, miks hindamismudelit ja -protsessi on pidevalt parendatud, et jõuda tulemuseni, mis toetab soovitud eesmärke.

Õppe kvaliteedi hindamise peamine kulu on palgakulu – ekspertide töötasu, hindamisprotsessi koordineerimine ja administreerimiskulud. Samuti arendus- ja koolituskulud.

Ettepanekud edaspidiseks

- Õppe kvaliteedi hindamismudeli **üheks väljakutseks on olnud hindamiskriteeriumid ja nende suunised**. Hindamiskriteeriume on igas hindamismudelis muudetud, et jõuda lahenduseni, mis oleks selge ja võimalikult üheselt arusaadav erinevatele osapooltele. Kuna lävendipõhine hindamine keskendus seaduse nõuetele, siis selgus üsna pea, et seaduses sõnastatud miinimum ei kata kõiki olulisi teemasid, mida kvaliteedina hindama peaks. Näiteks ütleb seadus, et tagasisidet tuleb koguda, kuid ei ütle, milleks tagasisidet koguda vaja on. Vajalik on **seaduse täiendamine sisuliste nõuetega, mis toetavad kvaliteedi edendamist**.
- Täienduskoolitusasutused on viimastel aastatel astunud jõudsaid samme kvaliteedi edendamisel. Kui 2019. aasta aruteludes jõuti arusaamale, et **kvaliteedimärgile üles ehitatud kvaliteedihindamiseks** on liiga vara ja vajadus on hinnata seaduse miinimumnõudeid, siis 2022 sügisel piloteeritud õppekavarühmapõhine kvaliteedihindamine on näidanud, et aeg on küps järgmise taseme sammudeks. Täienduskoolituse hindamisnõukogu esimesel istungil detsembris 2022 võeti vastu 14 täienduskoolitusasutuse õppekavarühma kvaliteedi hindamise otsust, millest 10 asutust sai positiivse tulemuse ja neist neljale asutusele omistati kvaliteedimärk kvaliteetse õppe eest hinnatud õppekavarühmas. Lisaks on veel kolmel asutusel võimalik saada kvaliteedimärk, kui nad täidavad nõukogu seatud kõrvaltingimuse. See on kinnituseks, et seaduse miinimumnõuete kõrval saab rakendada ka selliseid kvaliteedihindamise mudeleid, mis on nõudlikumad ja keskenduvad sisulisele kvaliteedile. **Õppekavarühmapõhist kvaliteedihindamise mudelit tasub rakendada näiteks mikroqualifikatsioonide hindamisel** või vabatahtliku hindamisena nende asutuste suunal, kes soovivad taotleda kvaliteedimärki.

- Täienduskoolitusasutusi on palju ja selleks, et hinnata nende kvaliteeti, **on vaja piisaval hulgal kompetentseid eksperte**. Ekspertide leidmine on olnud üheks väljakutseks, miks hindamisi pole saanud läbi viia soovitud mahus. Põhjuseid on selleks mitmeid. Osades valdkondades (näiteks IT) eksperte küll on, aga saadav töötasu ja hindamiseks kuluv aeg ei motiveeri neid hindamises osalema. Samas on ka valdkondi, kus on üleüldine ekspertide puudus. Näiteks sotsiaaltöö ja nõustamise valdkond. Osad hinnatavad valdkonnad on nii praktilised, et on keeruline leida kedagi, kes oskaks täienduskoolituse kvaliteedi osas asutusele tagasisidet anda ja hindamisaruannet koostada. Tänapäevaks on enamikesse valdkondadesse eksperdid leitud, kuid nende arv ei ole piisav. Samuti on hindamise käigus selgunud, et osadel ekspertidel puuduvad piisavad eeldused eksperditööga toimetulekuks. Heade ekspertide nappus on olnud pidev probleem ja ilmselt ei pääse sellest ka tulevikus. Kui uus TäKS jõustub, siis tuleb olla valmis, et eksperte võib vaja minna väga erinevates erialavaldkondades. Praegused hindamised on keskendunud kindlatele õppekavarühmadele, kuid TäKSi muudatuste jõustumisel ei ole võimalik pikalt ette teada, millise erialavaldkonna eksperte vaja läheb. See võib pidurdada uute hindamiste käivitamist, kuna esmalt on vaja leida ja koolitada eksperdid. Seega tuleb varakult asuda riske maandama ning **sihipäraselt tegelda ekspertide otsimise ja koolitamisega, et tagada kriitiline arv eksperte kõikides õppekavarühmades**. Vajalik on leida uusi lähenemisi ekspertide värbamisel, teha sihtotsinguid ja saata personaalseid kutseid ekspertideks kandideerimiseks, värvata läbi erialaliitude (seda on ka seni tehtud ja see on olnud üks tõhusamaid viise ekspertide leidmiseks). Samuti on oluline lihtsustada ekspertide kandideerimisavaldust ja tõhustada ekspertide valikuprotsessi ja kriteeriumeid. Näiteks paluda ekspertidel lisaks vestlusele sooritada kirjalik kodutöö.
- **Hindamismudeleid on muudetud igal aastal, mis on paratamatult tekitanud täienduskoolitusasutustes segadust**. Nende tagasiside põhjal on oluline, et **hindamisprotsess ja metoodika oleks läbipaistev** ning selles

osalemine pakuks neile lisandväärtust. Vajalikuks peetakse personaalset lähenemist ja nõustamist - võimalust, et hindamisele eelnevalt oleks kõik selge. Selleks tuleb asutustega suhelda ja luua toetavaid materjale, et neil oleks selge, mida neilt oodatakse ja mis on see lisandväärtus, mida hindamine pakub.

- Asutuste hinnangul on **hindamise üks suuremaid väärtusi eneseanalüüsi koostamine ja ekspertide ning koordinaatori tagasiside**. Ka edaspidi tuleb jätkata asutuse kvaliteedi edendamist toetavate tegevustega ja suurendada viise, kus asutused ise saaksid kvaliteedi kultuuri oma asutuses edendada.
- **Õppe kvaliteedi hindamine on üsna mahukas ja ajakulukas**. Samas võib hindamiste tulemustega rahul olla. **Kvaliteet täienduskoolitusasutustes on kasvanud**, sellega tegeletakse ja nähakse lisandväärtust. Samas, kuidas tagada kvaliteedi edendamise jätkusuutlikus, kui hindamisi ja asutusi toetavaid tegevusi enam Euroopa Liida vahenditest ei rahastata. Kas asutused on valmis kvaliteedihindamise eest ise tasuma ja on valmis oma ressursse panustama kvaliteedi edendamisse?

Lisa 1. 2021 veebilehtede hindamise mudel

Täienduskoolitusasutuse veebilehe vastavuse hindamine TäKS-i nõuetele

Avalduse esitajal palume täita ainult sinised lahtrid, kuhu lisada täienduskoolitusasutuse andmed ja veebilehe lingid.

Täienduskoolitusasutuse nimi (juriidiline nimetus äriregistris):	<i>Abivahendid OÜ</i>	Hindamise aeg: <i>täidab hindaja</i>
Registrikood:	14339050	Koondhinnang: <i>täidab hindaja</i> Et läbida positiivselt veebilehe vastavuse hindamine TäKS nõuetele, peavad kõik kriteeriumid vastama hinnangule „1 - vastab nõuetele“. Kui kasvõi üks hinnang on 0 (ei vasta nõuetele), on koondhinnang, et <i>veebileht ei vasta TäKS nõuetele.</i>
Veebilehe aadress:	<i>www.abivahendid.eu</i>	

Kriteerium	Koolitusasutuse veebilehe lingid	Eksperthinnang TäKS nõuetele vastavuse kohta koos põhjendustega	1- vastab nõuetele; 0-ei vasta nõuetele
1. Veebilehel on avalikustatud õppekorralduse alused, kus on kirjas:			
1.1. õppijate täienduskoolitusele vastuvõtu tingimused (TäKS § 7 lg 2)	<i>www.abivahendid.eu</i>	<i>Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>	<i>Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>
1.2. õppijate täienduskoolituselt väljaarvamise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 2)	<i>www.abivahendid.eu</i>	<i>Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>	<i>Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>
1.3. täienduskoolituse eest õppetasu maksmise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 2)	<i>www.abivahendid.eu</i>	<i>Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>	<i>Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>
1.4. täienduskoolituse eest õppetasu tagastamise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 2)	<i>www.abivahendid.eu</i>	<i>Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>	<i>Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)</i>
2. Veebilehel on avalikustatud kvaliteedi tagamise alused, kus on kirjas:			

2.1. täienduskoolituse õppekavade kvaliteedi tagamise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 3)	www.abivahendid.eu	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)	Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)
2.2. täienduskoolitusega seotud täiskasvanute koolitajate kvaliteedi tagamise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 3)	www.abivahendid.eu	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)	Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)
2.3. täienduskoolituse õppekeskkonna kvaliteedi tagamise tingimused ja kord (TäKS § 7 lg 3)	www.abivahendid.eu	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)	Täidab hindaja (süa mitte infot lisada)
3. Veebilehel on avalikustatud täienduskoolituse õppekava (TäKS § 8 lg 2), mis sisaldab järgmisi täienduskoolituse standardi § 2 lg 1 nõutud andmeid:	www.abivahendid.eu	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)	
3.1. õppekava nimetus	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.2. õpiväljundid	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.3. õpingute alustamise tingimused, juhul kui need on eeltingimuseks õpiväljundite saavutamisel	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.4. õppe kogumaht, sealhulgas auditoorse, praktilise ja iseseisva töö osakaal	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.5. õppe süu	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.6. õppekeskkonna kirjeldus	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.7. lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja
3.8. koolituse läbiviimiseks vajaliku kvalifikatsiooni, õpi-	Selle lahtri täidab hindaja (süa mitte infot lisada)		Täidab hindaja

või töökogemuse kirjeldus		
---------------------------	--	--